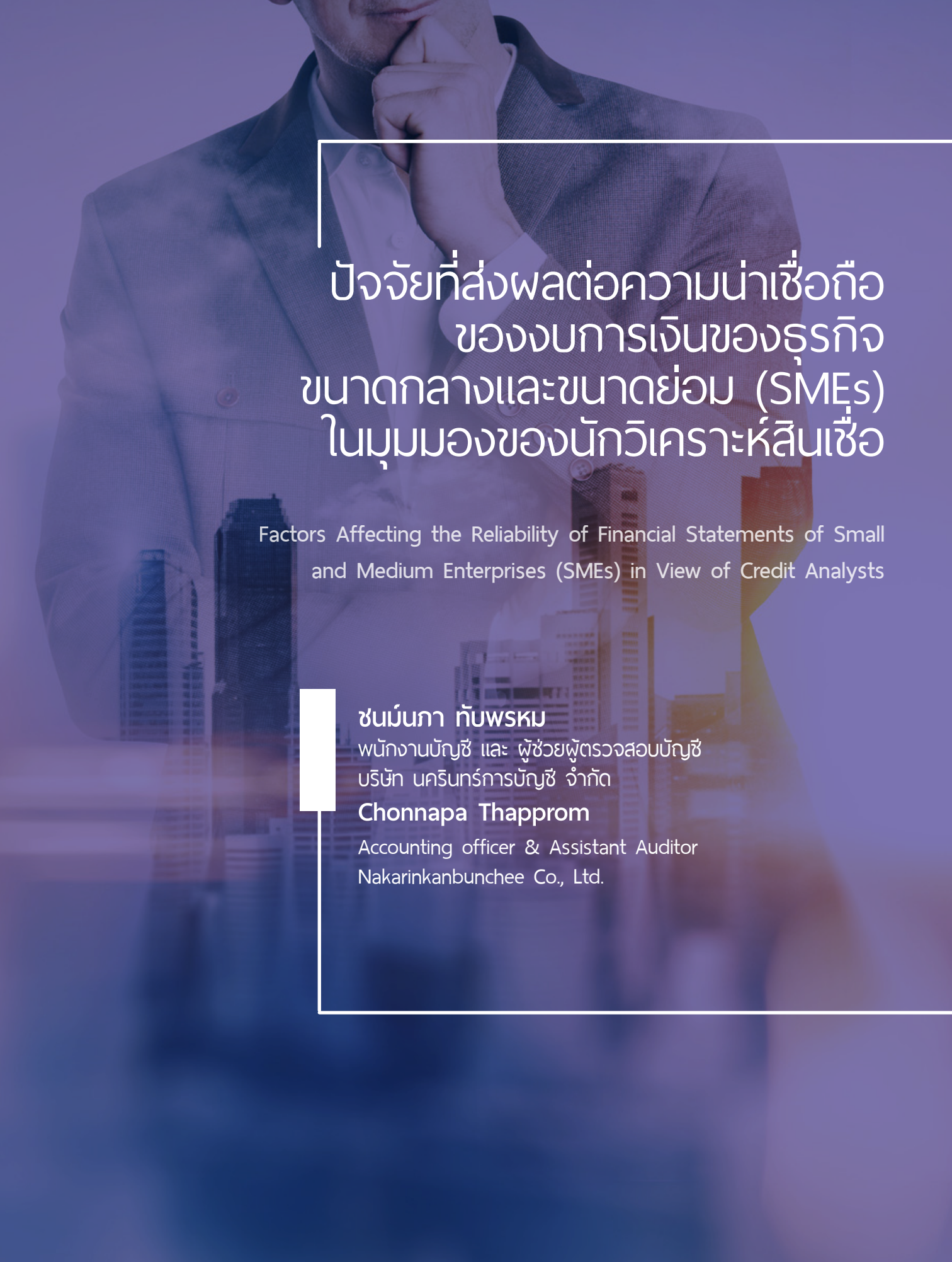

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือ ของงบการเงินของธุรกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองของนักวิเคราะห์สินเชื่อ

Factors Affecting the Reliability of Financial Statements of Small
and Medium Enterprises (SMEs) in View of Credit Analysts

ชนมนภา ทับพรสม

พนักงานบัญชี และ ผู้ช่วยผู้ตรวจสอบบัญชี
บริษัท นครินทร์การบัญชี จำกัด

Chonnapa Thapprom

Accounting officer & Assistant Auditor
Nakarinkanbunchee Co., Ltd.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงิน ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองของนักวิเคราะห์สินเชื่อ

ชนมนภา กับพรหม

พนักงานบัญชี และ ผู้ช่วยผู้ตรวจสอบบัญชี

บริษัท นครินทร์การบัญชี จำกัด

วันที่ได้รับบทความต้นฉบับ: 11 ธันวาคม 2562

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 23 ธันวาคม 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 25 ธันวาคม 2562

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) รวมทั้งเพื่อศึกษาถึงระดับความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองของนักวิเคราะห์สินเชื่อ งานวิจัยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์กลุ่มเจ้าหน้าที่สายงานสินเชื่อของธนาคารต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 321 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านผู้ประกอบการ ปัจจัยด้านระบบบัญชี ปัจจัยด้านบทบาทขององค์กรทางวิชาชีพบัญชี มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกกับความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองนักวิเคราะห์สินเชื่อ นอกจากนี้ ปัจจัยด้านผู้ทำบัญชี และปัจจัยด้านจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีมีความสัมพันธ์กันในเชิงลบกับความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองนักวิเคราะห์สินเชื่อ

คำสำคัญ: ความน่าเชื่อถือของงบการเงิน ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม นักวิเคราะห์สินเชื่อ

Factors Affecting the Reliability of Financial Statements of Small and Medium Enterprises (SMEs) in View of Credit Analysis

Chonnapa Thapprom

Accounting officer & Assistant Auditor

Nakarinkanbunchee Co., Ltd.

Received: December 11, 2019

Revised: December 23, 2019

Accepted: December 25, 2019

ABSTRACT

This study aims to study factors affecting the reliability of medium and small business financial statements of small and medium enterprises (SMEs) as well as to study the level of reliability of financial statements of small and medium enterprises (SMEs) in the view of credit analysts. The study used a questionnaire and analysis to analyze credit analysts of various banks in Bangkok for 321 persons. Results show that entrepreneurial factors, accounting system factors and the role of accounting professional organization have a positive correlation with the reliability of the financial statements of SMEs in the view of credit analysts. In addition, accountant factors and ethical factors of accounting professionals have a negative relationship with the reliability of the financial statements of SMEs in the view of credit analysts.

Keywords: *Financial statements reliability, Small and medium enterprises, Credit analysts*

■ บทนำ

ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) คือ วิชาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่มีความสำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เนื่องจากธุรกิจขนาดย่อมช่วยให้เกิดการกระจายรายได้จากกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจไปสู่กลุ่มคนต่าง ๆ ทำให้มีการจ้างงานและประชาชนได้รับรายได้ ซึ่งทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้น เป็นจุดเริ่มต้นของกิจการขนาดใหญ่เพราะความเจริญก้าวหน้าของกิจการขนาดย่อมทำให้กิจการมั่นคง มีความสามารถในการผลิตที่เพิ่มขึ้น และมีการนำเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นมาใช้ในการผลิต ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นฐานไปสู่ธุรกิจขนาดใหญ่ และยังเป็นแหล่งผลิตสินค้าใหม่ๆ เป็นการรวมกลุ่มของบุคคลร่วมกันคิด และผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ออกมาสู่ตลาด โดยที่กิจการขนาดใหญ่ไม่กล้าเสี่ยงต่อการลงทุนสำหรับขนาดของ SMEs กำหนดจากมูลค่าของสินทรัพย์ถาวร หรือจำนวนการจ้างงานไม่เกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนด โดยมูลค่าสูงสุดของสินทรัพย์ถาวร (ไม่รวมที่ดิน) ไม่เกิน 200 ล้านบาท และมีจำนวนการจ้างงานไม่เกินกว่า 200 คน (กองบริหารภาษีธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก, 2561) ซึ่งปัจจุบันมีธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประมาณร้อยละ 99 ของธุรกิจทั้งหมดดังรายละเอียด

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและการจ้างงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ปี 2560

ประเภทกิจการ	จำนวนกิจการ		จำนวนการจ้างงาน	
	ราย	%	คน	%
กิจการขนาดย่อม (ZE)	3,028,495	99.18	10,729,124	72.57
กิจการขนาดกลาง (ME)	18,298	0.60	1,426,523	9.65
กิจการขนาดใหญ่ (LE)	6,662	0.22	2,629,525	17.78
กิจการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)	3,046,793	99.78	12,155,647	82.22
ไม่ระบุ	16	0.00	0.00	0.00
รวม	3,053,471	100.00	14,785,172	100.00

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ด้วยเหตุนี้ ทำให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนหลายแห่งให้ความสนใจและให้การสนับสนุนทางด้านข้อมูลในการดำเนินงานและแหล่งเงินทุนมีการออกกฎหมายส่งเสริม SMEs โดยมีสาระสำคัญในการเข้าช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาศักยภาพของ SMEs รวมทั้งจัดตั้งสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา SMEs ขึ้นมาอีกหลายแห่ง

แต่ปัญหาที่สำคัญสำหรับผู้ประกอบการ SMEs อีกประเด็นหนึ่งคือ ปัญหาการขาดแคลนเงินทุนผู้ประกอบการ SMEs มักมีปัญหาค่ากู้เงินจากสถาบันการเงินเพื่อมาลงทุน ขยายการลงทุน หรือเป็นเงินทุนหมุนเวียน เพราะผู้ประกอบการไม่มีการทำบัญชีอย่างเป็นระบบและขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ทำให้ต้องพึ่งพาเงินกู้จากรัฐบาลและจ่ายอัตราดอกเบี้ยสูง

สำหรับผู้ประกอบการ SMEs ที่ดำเนินธุรกิจในรูปแบบนิติบุคคลนั้น เป็นผู้ที่มีหน้าที่จัดทำบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 โดยเมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีต้องมีการจัดทำงบการเงิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ ซึ่งงบการเงินต้องส่งเสริมการนำเสนอข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนให้ง่ายขึ้น ส่งเสริมให้เกิดความสม่ำเสมอและเปรียบเทียบกันได้ สามารถทำให้ผู้ใช้งบการเงินเกิดความมั่นใจ นำไปสู่การเติบโตของธุรกิจ และระบบเศรษฐกิจโดยรวม แต่ด้วยข้อจำกัดของ SMEs ที่ยังมีปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะปัญหาด้านการเงินที่สำคัญคือ งบการเงินไม่น่าเชื่อถือขาดระบบบัญชีที่ดี และไม่เก็บเอกสารการค้า (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2551) จึงส่งผลให้ความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจ SMEs มีแนวโน้มที่จะลดลง

ดังนั้น ผู้ใช้งบการเงินของกลุ่ม SMEs จึงอาจได้รับผลกระทบจากปัญหาความน่าเชื่อถือของงบการเงิน แม้ว่าผู้ใช้งบการเงินจะอยู่ในวงจำกัด ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกิจการ ลูกค้า เจ้าหนี้ ผู้ร่วมลงทุน สถาบันการเงิน และหน่วยงานของรัฐ แต่หากมีการนำข้อมูลในงบการเงินไปใช้โดยไม่ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว ก็อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในวงกว้างได้ งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมุ่งศึกษาในมุมมองนักวิเคราะห์สินเชื่อสถาบันการเงิน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องใช้งบการเงินวิเคราะห์สถานะทางการเงินของธุรกิจ SMEs และได้รับผลกระทบโดยตรงจากความน่าเชื่อถือของงบการเงิน ในขณะเดียวกันก็เป็นกลุ่มที่ทราบถึงข้อจำกัด ปัญหา หรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันการเงินในการพิจารณาสินเชื่อสำหรับ SMEs และเพื่อนำผลการศึกษาเสนอต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นข้อสังเกตในการนำข้อมูลในงบการเงินไปใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการใช้ข้อมูลรายงานทางการเงินต่อไป

■ บททวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองนักวิเคราะห์สินเชื่อ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร บทความวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบเครื่องมือในงานวิจัยโดยนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับงบการเงิน

2.2 ความหมายและความสำคัญของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) มีดังนี้

(1) ปัจจัยด้านผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ส่วนใหญ่มองว่าค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางบัญชี หรือการจัดทำงบการเงินเป็นค่าใช้จ่ายส่วนเกิน และจากปัญหาในการจัดทำงบการเงินที่มีต้นทุนในการจัดทำสูง มากกว่าประโยชน์ที่ได้รับจากงบการเงิน (สุภาพร กุศลสัจย์, 2550) เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการ SMEs หลีกเลี่ยงการเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงิน เนื่องจากการปิดบังข้อมูลทางการเงินเพื่อหลีกเลี่ยงภาษี (สิริลักษณ์ สมประสงค์, พรพจน์ อิทธิวามิธรรม, ประวิทย์ อนันต์คูศรี และ บัณฑิต ศรีนิล, 2551) การบังคับใช้ภาษีสำหรับ SMEs มักมีปัญหาเสมอซึ่งในหลายๆ ประเทศต้องพึ่งพาอัตราภาษีพิเศษเพื่อให้การจ่ายภาษีสมดุลกับขนาดของธุรกิจ

เป็นการลดหย่อนค่าใช้จ่าย และลดการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีในกลุ่ม SMEs (Arachi and Santoro, 2007) โดยผู้ประกอบการธุรกิจบางรายเห็นว่าภาษีเป็นค่าใช้จ่ายที่ทำให้ส่วนแบ่งกำไรของตนลดลง ประกอบกับการประกอบการของธุรกิจนอกตลาดหลักทรัพย์ฯ มีหน่วยงานผู้กำกับดูแลตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ น้อยกว่าบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ฯ ดังนั้นจึงเป็นช่องทางที่ทำให้เกิดการตกแต่งบัญชีได้ง่าย โดยผู้ประกอบการจัดทำบัญชีเป็นไปเพียงเพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของกฎหมายและมีเอกสารประกอบการยื่นงบการเงิน และแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีประจำปีเท่านั้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นมูลเหตุที่ทำให้รายงานทางการเงินของกิจการแสดงรายการผลการดำเนินงานไว้ไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริง อีกสาเหตุหนึ่งอาจเนื่องมาจากการประกอบกิจการของธุรกิจเหล่านี้มีได้มุ่งหวังถึงการระดมเงินจากนักลงทุน แต่เป็นการคำนึงถึงประโยชน์ทางภาษี หรือการหลบเลี่ยงภาษี เพียงประการเดียว (อรจิรา ปัญจะเทวคุปต์, 2549)

(2) ปัจจัยด้านระบบบัญชี

ธุรกิจ SMEs มากกว่าร้อยละ 90 ยังมีจุดอ่อนในด้านการจัดการระบบสารสนเทศ โดยเฉพาะทางด้านบัญชี เนื่องจากศักยภาพทางการเงินที่มีอยู่อย่างจำกัด แม้แต่ระบบสารสนเทศทางบัญชีพื้นฐานที่มีระบบขนาดเล็กที่จำหน่ายอยู่ในตลาด ก็ไม่ได้ถูกพัฒนามาเพื่อธุรกิจใดธุรกิจหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้นการพัฒนาระบบสารสนเทศทางบัญชีสำหรับ SMEs เพื่อธุรกิจใดธุรกิจหนึ่งจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อพัฒนาให้มีความเข้มแข็งสามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้ โดยมีระบบควบคุมทางบัญชีที่ดี ซึ่งควรประกอบไปด้วย (จุลพร เหล่าธนากิจ, 2549)

1) ผังบัญชี และนโยบายการบัญชี ทั้งนี้เพื่อให้การรวบรวมข้อมูลทางบัญชีเป็นไปอย่างเรียบร้อย และสอดคล้องกับรายงานทางการเงิน ช่วยป้องกันความผิดพลาดในการบันทึกข้อมูลและยังช่วยให้พนักงานบัญชีสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การใช้งบประมาณ เป็นมาตรการในการประเมินผลงานและควบคุมการปฏิบัติงานทำให้กิจการจำเป็นต้องมีข้อมูลทางบัญชีที่สมบูรณ์ ซึ่งมีผลทำให้ข้อผิดพลาดหรือการทุจริตต่าง ๆ เกิดขึ้นได้ยาก

3) ระบบการบัญชีต้นทุนที่ดี เพื่อช่วยผู้บริหารควบคุมต้นทุนการผลิต แก้ไขการสิ้นเปลืองหรือปรับปรุงประสิทธิภาพของการผลิต

4) เอกสารประกอบรายการ และแบบพิมพ์ต่างๆ ควรมีหมายเลขกำกับและเรียงลำดับเพื่อให้สามารถควบคุมได้ และใช้เป็นหลักฐานในการประมวลผลข้อมูลทางการเงินบัญชีได้

(3) ปัจจัยด้านผู้ทำบัญชี

ผู้ทำบัญชีในงานวิจัยนี้ หมายถึง นักบัญชี และสำนักงานบัญชี ซึ่งพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ให้ความหมายของผู้ทำบัญชีไว้ว่า เป็นผู้รับผิดชอบในการทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี (ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย กิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร) ไม่ว่าจะกระทำในฐานะเป็นลูกจ้างของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี หรือไม่ก็ตาม ผู้ทำบัญชีต้องจัดทำบัญชีเพื่อให้มีการแสดงผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีที่เป็นอยู่ตามความจริงและตามมาตรฐานการบัญชี โดยมีเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีให้ถูกต้องครบถ้วน เพื่อสร้างความโปร่งใสให้กับข้อมูลหรืองบการเงิน หรือเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือของงบการเงินทำให้เกิดความมั่นใจของผู้ใช้งบการเงิน หรือเป็นการลดความเสี่ยงเกี่ยวกับความถูกต้องของข้อมูล (Information risk) ซึ่งสาเหตุหนึ่งของความเสี่ยงดังกล่าว คือ ผู้จัดทำข้อมูลมีเจตนาในการบิดเบือนข้อมูล

และข้อมูลมีปริมาณมาก หรือข้อมูลมีความซับซ้อนมาก (สมชาย สุภัทรกุล, 2541 อ้างถึงใน วราภรณ์ ต้นดีบุตร, 2549) โดยเฉพาะ SMEs ไทย มักพบปัญหาเรื่องการทำบัญชี เนื่องจากบุคลากรมีความรู้ทางด้านบัญชีที่จำกัด และไม่สามารถตามการเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานการบัญชีที่เปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งได้ (ศิริลักษณ์ ศุภรัชย์, 2549 อ้างถึงใน สุภาพร กุศลสัตย์, 2550) และงานด้านระบบบัญชีและการเงินในกิจการ SMEs ส่วนใหญ่จัดทำโดยพนักงานบัญชีเพียงไม่กี่คน อีกทั้งเจ้าของธุรกิจขนาดย่อมมักให้ความสำคัญกับการดำเนินงานด้านอื่นมากกว่า ดังนั้นจึงอาจเกิดการบันทึกบัญชีที่ไม่ครบถ้วน (ศิลปพร ศรีจันเพชร, 2545 อ้างถึงใน สุภาพร กุศลสัตย์, 2550) บุคคลที่เกี่ยวข้องจึงควรต้องตระหนักถึงความสำคัญในการติดตามความเคลื่อนไหวของวิชาชีพ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ด้วยความถูกต้องและได้มาตรฐาน ซึ่งส่วนใหญ่ยังคงขาดการติดต่อข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยในมาตรฐานการบัญชีขาดความรู้ และความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (สุภาพร กุศลสัตย์, 2550) ทั้งนี้ตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2557 โดยผู้ทำบัญชีต้องเข้ารับการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชีไม่น้อยกว่า 12 ชั่วโมงต่อปีปฏิทินโดยการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชีต้องมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังต่อไปนี้

1) การบัญชี

2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการบัญชี กฎหมายว่าด้วยการสอบบัญชี ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท) กฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต และประกันวินาศภัย กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ กฎหมายอื่นนอกจากที่ระบุข้างต้นที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี

3) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการภาษีอากร

4) เทคโนโลยีสารสนเทศเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี

(4) ปัจจัยด้านจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553 ซึ่งต่อมาถูกยกเลิก โดยข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี ว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2561 มีความสำคัญต่อผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเป็นอย่างมาก ในการช่วยส่งเสริม พัฒนา และกำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีให้ถูกต้องตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพบัญชีโดยข้อบังคับดังกล่าวครอบคลุมเนื้อหาตามข้อบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 และมีความสอดคล้องกับหลักการเบื้องต้น (Fundamental Principle) ที่กำหนดโดยสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (International Federation of Accountants: IFAC) ซึ่งถือเป็นแนวทางให้กับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกสามารถนำไปใช้ในการกำหนดข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพบัญชีในประเทศของตนได้

(5) ปัจจัยด้านบทบาทขององค์กรทางวิชาชีพบัญชี

ชูศรี เที้ยศิริเพชร (2553) ได้กล่าวถึงข้อบังคับ การควบคุม กำกับดูแลการปฏิบัติงานของนักวิชาชีพบัญชีไว้ในบทความเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพบัญชีระหว่างประเทศไทย ประเทศสิงคโปร์ และประเทศอินเดีย ในวารสารวิชาชีพบัญชีฉบับที่ 15 ไว้ว่า ประเทศไทยได้กำหนดข้อบังคับ และกฎระเบียบที่ใช้ควบคุมนักวิชาชีพบัญชี 3 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 และ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 โดยมีองค์กรวิชาชีพบัญชีที่มีบทบาทต่อนักวิชาชีพบัญชีหลายหน่วยงาน โดยสภาวิชาชีพบัญชีฯ ทำหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพบัญชีและนักวิชาชีพบัญชีทุกด้าน กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์ทำหน้าที่ในการกำหนดคุณสมบัติและควบคุมการปฏิบัติ

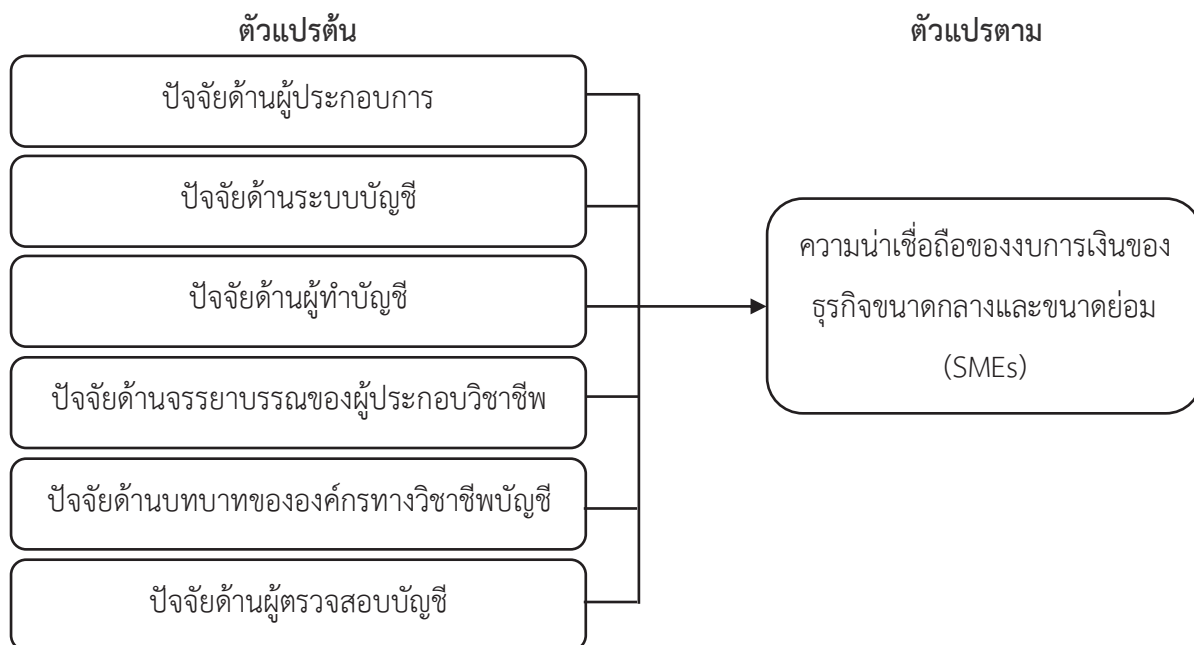
งานของนักวิชาชีพด้านการทำบัญชี และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ทำหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ และวิธีการในการให้ความเห็นชอบนักวิชาชีพด้านการสอบบัญชี ของนิติบุคคลในตลาดหลักทรัพย์

(6) ปัจจัยด้านผู้ตรวจสอบบัญชี

อรกานต์ ผดุงสังกุล (2554) โดยทั่วไปงานวิจัยด้านการสอบบัญชีมักจะได้ข้อสรุปที่ว่า การสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ หรือ Big 4 มีคุณภาพมากกว่าการสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ หรือ Non-Big 4 จากงานวิจัยของ Deangelo (1981) อ้างถึงใน Lennox (1999), Lawrence, Minutti-Meza and Zhang (2011) และ Krurana and Raman (2004) พบว่า สำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่กว่าจะมีข้อผูกมัดที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระในการสอบบัญชีน้อยกว่าสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดเล็กกว่า และสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่เหล่านั้นจะมีแรงจูงใจมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็กในการออกรายงานที่ถูกต้อง เนื่องจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จะต้องดำรงรักษาไว้ซึ่งชื่อเสียงที่มีคุณค่าของสำนักงาน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความมั่งคั่ง (Deep Pockets Theory) คือ สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่เป็นสำนักงานที่มีความมั่งคั่งมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก จึงทำให้สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีความเสี่ยงในการถูกฟ้องร้องมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็กสำหรับการออกรายงานให้มีความถูกต้อง ด้วยเหตุนี้จึงเป็นข้อสรุปที่ว่าคุณภาพการสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ นั้นมากกว่าคุณภาพการสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก (Dye, 1993)

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ผลกระทบของปัจจัยอิสระ 6 ปัจจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้น ในมุมมองของนักวิเคราะห์สินเชื่อ อันได้แก่ (1) ปัจจัยด้านผู้ประกอบการ (2) ปัจจัยด้านระบบบัญชี (3) ปัจจัยด้านผู้ทำบัญชี (4) ปัจจัยด้านจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (5) ปัจจัยด้านบทบาทขององค์กรทางวิชาชีพบัญชี และ (6) ปัจจัยด้านผู้ตรวจสอบบัญชีซึ่งจากปัจจัยดังกล่าวได้นำมาสรุปเป็นกรอบความคิดทางการวิจัย ตามภาพที่ 1 ดังนี้

ในบทต่อไปจะกล่าวถึงวิธีการและขั้นตอนในงานวิจัย โดยผู้วิจัยจะทำการกำหนด ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมไปถึงแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

น่าเชื่อถือของการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองนักวิเคราะห์สินเชื่อ

สมมติฐานงานวิจัย

H1: ปัจจัยด้านผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความน่าเชื่อถือทางการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

H2: ปัจจัยด้านระบบบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความน่าเชื่อถือทางการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

H3: ปัจจัยด้านผู้ทำบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความน่าเชื่อถือทางการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

H4: ปัจจัยด้านจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความน่าเชื่อถือทางการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

H5: ปัจจัยด้านบทบาทขององค์กรทางวิชาชีพบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความน่าเชื่อถือทางการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

H6: ปัจจัยด้านผู้ตรวจสอบบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความน่าเชื่อถือทางการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

■ วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักวิเคราะห์สินเชื่อของธนาคารและสถาบันการเงินในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ฝ่ายสินเชื่อของธนาคารและสถาบันการเงินในเขตกรุงเทพมหานคร กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ W.G.Cochran ใช้ในกรณีที่ไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่นอน แต่ทราบว่ามีจำนวนมากและต้องการประมาณค่าสัดส่วนของประชากร ที่มีระดับความเชื่อมั่น 90%

$$\text{สูตร } n = \frac{P(1-P)(Z)^2}{e^2}$$

กลุ่มตัวอย่างนักวิเคราะห์สินเชื่อที่คำนวณได้ คือ 273 คน ซึ่งผู้วิจัยขอกำหนดเป็น 321 คน เพื่อป้องกันแบบสอบถามที่ตอบไม่ครบหรือไม่ถูกต้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกิจการ SMEs

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองนักวิเคราะห์สินเชื่อ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความน่าเชื่อถือโดยรวมของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองของนักวิเคราะห์สินเชื่อการเงินจากระดับที่ 1 (น้อยที่สุด) ไปจนถึงระดับที่ 5 (มากที่สุด)

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากตัวแปรต้น และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ส่วนที่ 5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยทำการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง โดยการนำแบบสอบถามไปขอความเห็น และข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่วิเคราะห์สินเชื่อจำนวน 2 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจได้และความตรงประเด็นของคำถาม พร้อมทั้งเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องว่าครอบคลุมเนื้อหาที่ผู้วิจัยต้องการทราบแล้วหรือไม่ จากนั้นทำการปรับปรุงข้อคำถามต่าง ๆ ตามข้อเสนอแนะที่ได้รับก่อนนำแบบสอบถามไปใช้จริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจะนำมาประมวลผลและวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมบัญชีสำเร็จรูปทางสถิติ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแยกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean)

2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกิจการ SMEs โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean)

3. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อปัจจัยต่างๆ โดยจัดลำดับความคิดเห็นจากระดับที่ 1 (ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) ไปจนถึงระดับที่ 5 (เห็นด้วยอย่างยิ่ง) และวิเคราะห์ระดับความน่าเชื่อถือโดยรวมต่องบการเงิน โดยจัดระดับความน่าเชื่อถือจากระดับที่ 1 (น้อยที่สุด) ไปจนถึงระดับ 5 (มากที่สุด) โดยอาศัยสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. วิเคราะห์ตัวประกอบ (Factor Analysis) เพื่อจับกลุ่มหรือรวมกลุ่มตัวแปรต้นทั้งหมดที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 อันได้แก่ (1) ปัจจัยด้านผู้ประกอบการ (2) ปัจจัยด้านระบบบัญชี (3) ปัจจัยด้านผู้ทำบัญชี (4) ปัจจัยด้านจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี และ (5) ปัจจัยด้านบทบาทขององค์กรทางวิชาชีพบัญชี (6) ปัจจัยด้านผู้ตรวจสอบบัญชี โดยจับกลุ่มตัวแปรต้นที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มหรือปัจจัยเดียวกันก่อนที่จะนำไปวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังกล่าวกับความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในลำดับถัดไป

5. วิเคราะห์ผลกระทบของปัจจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ตัวประกอบ (Factor Analysis) ในข้อ 4 ที่มีต่อระดับความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยอาศัยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis)

6. สรุปข้อมูลเชิงบรรยายจากแบบสอบถามส่วนที่ 4 ซึ่งมีไว้เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยที่อาจเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยครั้งนี้และในอนาคตได้

■ ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษารายละเอียดถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองนักวิเคราะห์สินเชื่อ ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่สายงานสินเชื่อ มีจำนวน 321 คน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาเป็นจำนวน 321 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับ 100% จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็น 59.8% และเป็นเพศหญิง 40.2% ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 25-35 ปี คิดเป็นประมาณ 68.9% มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็น 71% และระดับปริญญาโท 29% ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในงานวิเคราะห์สินเชื่ออยู่ในช่วง 1-5 ปี คิดเป็น 41.4% เท่ากันและส่วนใหญ่มีตำแหน่งอยู่ในระดับเจ้าหน้าที่วิเคราะห์คิดเป็น 49.8% จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ข้อมูลทั่วไปของกิจการ SMEs

จำนวนทุนจดทะเบียนของกิจการ SMEs ที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้อ้างอิงในการประเมินความน่าเชื่อถือของงบการเงินส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1-20 ล้านบาท คิดเป็น 70.1% จากจำนวนกิจการทั้งหมด

รายได้เฉลี่ยต่อปีของกิจการ SMEs ที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้อ้างอิงในการประเมินความน่าเชื่อถือของงบการเงินส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1-50 ล้านบาท คิดเป็น 43.50% จากจำนวนกิจการทั้งหมด

ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจของกิจการ SMEs ที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้อ้างอิงในการประเมินความน่าเชื่อถือของงบการเงินส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1-10 ปี คิดเป็น 52.6% จากจำนวนกิจการทั้งหมด

วิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละกลุ่มว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันพบว่า ตัวแปรอิสระ จำนวน 18 ตัวแปรที่นัยสำคัญ 0.05 ผลที่ได้พบว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้จากการใช้ KMO and Bartlett's Test ในการทดสอบสมมติฐานตัวแปร ดังนี้

H0: ตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

H1: ตัวแปรมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล KMO and Bartlett's Test

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.941
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	13,573.493
	df	153
	Sig.	.000

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าของ KMO เท่ากับ 0.941 มีค่าเข้าใกล้ 1 ทำให้สรุปได้ว่าตัวแปรอิสระดังกล่าวมีความสัมพันธ์กัน และผลการทดสอบ Bartlett's Test พบว่าค่า Chi-Square = 13,573.493 และมีค่า Sig 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญสถิติ 0.05 ดังนั้น จึงปฏิเสธ H0 จึงต้องนำไปวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ถัดไป

การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้น (Regression Analysis)

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (Regression Coefficients)

Coefficients (a)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1.097	0.119		9.182	0.000
	ปัจจัยด้านผู้ประกอบการ	0.361	0.044	.0478	8.261	0.000
	ปัจจัยด้านระบบบัญชี	0.527	0.068	0.559	7.718	0.000
	ปัจจัยด้านผู้ทำบัญชี	-0.395	0.055	-0.392	-7.113	0.000
	ปัจจัยด้านจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี	-0.454	0.069	-0.397	-6.581	0.000
	ปัจจัยด้านบทบาทขององค์กรทางวิชาชีพบัญชี	0.124	0.063	0.114	1.983	0.048
	ปัจจัยด้านผู้ตรวจสอบบัญชี	0.598	0.036	0.626	16.483	0.000

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาค่า Sig. สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองของนักวิเคราะห์สินเชื่อ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 มีจำนวน 6 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้ประกอบการ ปัจจัยด้านระบบบัญชี ปัจจัยด้านผู้ทำบัญชี ปัจจัยด้านจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ปัจจัยด้านบทบาทขององค์กรทางวิชาชีพบัญชี ปัจจัยด้านผู้สอบบัญชี โดยผลที่ได้จากการวิเคราะห์แต่ละสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านผู้ประกอบการ

จากผลวิจัยพบว่า ค่าสถิติ T-Test มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ $\alpha=0.05$ จึงสรุปได้ว่า “ยอมรับสมมติฐานที่ 1” ซึ่งอธิบายได้ว่า ปัจจัยด้านผู้ประกอบการส่งผลเชิงบวกต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองนักวิเคราะห์สินเชื่อ อธิบายได้ว่าหากผู้ประกอบการให้ความสำคัญในการออกเอกสารการค้า และการจัดการทางการเงินอย่างถูกต้อง จะส่งผลให้ระดับความน่าเชื่อถือของงบการเงินเพิ่มขึ้น

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านระบบบัญชี

จากผลวิจัยพบว่า ค่าสถิติ T-Test มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ $\alpha=0.05$ จึงสรุปได้ว่า “ยอมรับสมมติฐานที่ 2” ซึ่งอธิบายได้ว่า ปัจจัยด้านระบบบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองนักวิเคราะห์สินเชื่อ อธิบายได้ว่าหากกิจการ SMEs มีระบบการจัดการด้านเอกสารการค้าอย่างเป็นระบบซึ่งเป็นข้อมูลสนับสนุนในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีนโยบายการบัญชีที่ชัดเจน จะส่งผลให้ระดับความน่าเชื่อถือของงบการเงินเพิ่มขึ้น

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านผู้ทำบัญชี

จากผลวิจัยพบว่า ค่าสถิติ T-Test มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ $\alpha=0.05$ จึงสรุปได้ว่า “ยอมรับสมมติฐานที่ 3” ซึ่งอธิบายได้ว่า ปัจจัยด้านผู้ทำบัญชีส่งผลเชิงลบต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองนักวิเคราะห์สินเชื่อ อธิบายได้ว่าถึงแม้ว่ากิจการ SMEs อาจจะมีการทำบัญชี 2 ชุด หรือ อาจมีผู้ทำบัญชีที่ขาดความเป็นอิสระในการปฏิบัติ แต่หากงบการเงินของกิจการ SMEs นั้น ถูกจัดทำขึ้นโดยสำนักงานบัญชีภายนอกแล้ว ก็ส่งผลให้ระดับความน่าเชื่อถือของงบการเงินเพิ่มขึ้น

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

จากผลวิจัยพบว่า ค่าสถิติ T-Test มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ $\alpha=0.05$ จึงสรุปได้ว่า “ยอมรับสมมติฐานที่ 4” ซึ่งอธิบายได้ว่า ปัจจัยด้านจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีส่งผลเชิงลบต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองนักวิเคราะห์สินเชื่อ อธิบายได้ว่ากรณีที่ผู้สอบบัญชีและผู้ทำบัญชีมีจรรยาบรรณในการปฏิบัติงาน จะส่งผลให้ระดับความน่าเชื่อถือของงบการเงินเพิ่มขึ้น

สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยด้านบทบาทขององค์กรทางวิชาชีพบัญชี

จากผลวิจัยพบว่า ค่าสถิติ T-Test มีค่า Sig. เท่ากับ 0.048 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ $\alpha=0.05$ จึงสรุปได้ว่า “ยอมรับสมมติฐานที่ 5” ซึ่งอธิบายได้ว่า ปัจจัยด้านบทบาทขององค์กรทางวิชาชีพบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองนักวิเคราะห์สินเชื่อ อธิบายได้ว่ากรณีที่องค์กรทางวิชาชีพคอยกำกับดูแลผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีนั่น จะส่งผลให้ระดับความน่าเชื่อถือของงบการเงินเพิ่มขึ้น

สมมติฐานที่ 6 ปัจจัยด้านผู้สอบบัญชี

จากผลวิจัยพบว่า ค่าสถิติ T-Test มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ $\alpha=0.05$ จึงสรุปได้ว่า “ยอมรับสมมติฐานที่ 6” ซึ่งอธิบายได้ว่า ปัจจัยด้านผู้สอบบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองนักวิเคราะห์สินเชื่อ อธิบายได้ว่ากรณีที่ผู้สอบบัญชีอยู่ในบริษัทตรวจสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) มีความน่าเชื่อถือมากกว่าผู้สอบบัญชีของสำนักงานบัญชีที่มีขนาดเล็ก ดังนั้นจะส่งผลให้ระดับความน่าเชื่อถือของงบการเงินเพิ่มขึ้น

■ สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองนักวิเคราะห์สินเชื่อ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้ประกอบการ ปัจจัยด้านระบบบัญชี ปัจจัยด้านผู้ทำบัญชี ปัจจัยด้านจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ปัจจัยด้านบทบาทขององค์กรทางวิชาชีพบัญชีและปัจจัยด้านผู้สอบบัญชี ในส่วนของระดับความน่าเชื่อถือโดยรวมที่มีต่องบการเงิน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยว่างบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) มีระดับความน่าเชื่อถือโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) สามารถอธิบายได้ดังนี้

นักวิเคราะห์สินเชื่อเห็นว่า การที่กิจการให้ความสำคัญด้านเอกสารหลักฐานซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการจัดทำบัญชีและงบการเงิน โดยจัดให้มีการออกเอกสารการซื้อ-ขาย อย่างเป็นระบบ มีการกำหนดนโยบายการบัญชีที่ชัดเจน รวมถึงการที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญในการจัดทำงบการเงินอย่างถูกต้องนั้นจะส่งผลให้ระดับความน่าเชื่อถือของงบการเงินเพิ่มขึ้น

และการที่มีองค์กรทางวิชาชีพบัญชีคอยกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ที่เกี่ยวข้อง น่าจะเป็นการช่วยส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพมีจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ระดับความน่าเชื่อถือของงบการเงินเพิ่มขึ้น

และถึงแม้ว่ากิจการ SMEs อาจจะมีการทำบัญชี 2 ชุด หรือ อาจมีผู้ทำบัญชีที่ขาดความเป็นอิสระในการปฏิบัติ แต่หากงบการเงินของกิจการ SMEs นั้นถูกจัดทำขึ้นโดยสำนักงานบัญชีภายนอกแล้ว ก็จะช่วยส่งผลให้ระดับความน่าเชื่อถือของงบการเงินเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2549). ผู้ทำบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 และพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547. สืบค้นจาก https://www.dbd.go.th/ewt_news.php?nid=1082&filename=law.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2557). ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2557. สืบค้นจาก https://www.dbd.go.th/download/article/article_20140915104736.pdf
- กองบริหารภาษีธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็. (2561). ลักษณะของ SMEs. สืบค้นจาก <https://www.rd.go.th/publish/38056.0.html>.
- จุลชีพ เหล่าธนากิจ. (2549). การพัฒนาระบบสารสนเทศทางการบัญชีสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กรณีศึกษา: ธุรกิจตัวแทนจัดจ้างการเดินทาง. (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชนิกา อรุณวัฒนา. (2547). การศึกษาความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับรูปแบบและมูลเหตุจูงใจของการตกแต่งบัญชีในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชูศรี เทย์ศิริเพชร. (2553). การศึกษาเปรียบเทียบข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพบัญชีระหว่างประเทศไทยประเทศสิงคโปร์ และประเทศอินเดีย. วารสารวิชาชีพบัญชี, 15 (1), 51-68.
- โชคชัย อิทธิวิบูลย์. (2546). ผลกระทบจากพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ที่มีต่อความคาดหวังในมาตรฐานการจัดทำบัญชีของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและบริษัทจำกัดขนาดย่อมในกรุงเทพมหานคร. (งานวิจัยปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธกานต์ชาติวงศ์. (2550). ผลกระทบของจริยธรรมธุรกิจและวัฒนธรรมองค์กรที่มีต่อคุณภาพงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย (2550). การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ SMEs: กรณีศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. สืบค้นจาก https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/NorthEastern/DocLib_Re search/02-SMEs%20NE.pdf
- ธनिया นฤนาทชีวิน, เอมร กิตติคุณงาม, และ จิรนนท์ สุระยศ. (2547). การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานจริงของผู้สอบบัญชีภาษีอากร: เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. (งานวิจัย). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญญ์วีร์ ปุชะพันธ์. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อมั่นของงบการเงินในมุมมองของผู้สอบบัญชีกรณีศึกษาผู้สอบบัญชีในสำนักงานบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) และผู้สอบบัญชีในสำนักงานบัญชีขนาดย่อมและอิสระในเขตกรุงเทพมหานคร. (การศึกษาด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรพนม ศรีวิชัย. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ของนักบัญชีกับคุณภาพกำไรของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียง. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ภคินี อริยะ, (2547). การศึกษาการตกแต่งงบการเงินที่มีผลกระทบต่อคุณภาพผลกำไร: กรณีศึกษากลุ่มสถาบันการเงินที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รุ่งฟ้า ยิ่งจรัสแสงและคณะ (2545). การเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีของธุรกิจในจังหวัดพิษณุโลก. (โครงการวิจัยปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรารณณ์ ตันติยุทธ. (2549). ความคาดหวังของผู้ใช้งบการเงินต่อผู้สอบบัญชี. (การศึกษาด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิลปพร ศรีจันทเพชร. (2559). บริหารจัดการ SMEs ด้วยบัญชี. วารสารวิชาชีพบัญชี, 12 (36), 85-92.
- สภาวิชาชีพ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2561). ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชีว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2561. สืบค้นจาก <http://www.tfac.or.th/upload/9414/5HnUcQr4Rn.PDF>
- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs). (2550). รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. สืบค้นจาก http://www.sme.go.th/upload/mod_download/
- สิริลักษณ์ สมประสงค์, พรพจน์ อธิวิวัฒน์ธรรม, ประวิทย์ อนันต์คูศรี และ บัณฑิต ศรีนิล. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อการพิจารณาสินเชื่อของสถาบันการเงินให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภาพร กุศลสัตย์. (2550). การนำมาตรฐานการบัญชีสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมมาใช้ในประเทศไทยในมุมมองของผู้สอบบัญชี. (การศึกษาด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรกานต์ ผดุงสังกุล. (2544). ความแตกต่างของคุณภาพงานสอบบัญชีระหว่างสำนักงานสอบบัญชี Big 4 และ Non-Big 4 สามารถบอกลักษณะของลูกค้าได้หรือไม่: หลักฐานจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (การศึกษาด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรจิรา ปัญจะเทวคุปต์ (2549). การตกแต่งบัญชีเพื่อประโยชน์ทางภาษีเงินได้นิติบุคคลผ่านบัญชีรายจ่าย. (การศึกษาด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

- Arachi, G., & Santoro, A. (2007). *Tax Enforcement for SMEs: Lessons from the Italian Experience?*. Retrieved from <http://www.austlii.org/au/journals/eJltaxR/2007/10.pdf>
- Bass, T., & Schrooten, M. (2006). *Relationship Banking and SMEs: A Theoretical Analysis*. Retrieved from http://www.papers.ssm.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=788344
- Breen, J., Sciulli, N., & Calvert, C. (2003). *The Role of the External Accountant in Small Firms*. Retrieved from <http://www.cric.com.au/seanz/Resources/1BreenSciuliCalvert.pdf>
- Dye, R. A. (1993). Discussion: Limiting auditors' liability. *Journal of Economics & Management Strategy*, 2(3), 435-443.

- Khurana, I. K., & Raman, K. K. (2004). Litigation risk and the financial reporting credibility of Big 4 versus non-Big 4 audits: Evidence from Anglo-American countries. *The Accounting Review*, 79(2), 473–495.
- Lawrence, A., Minutti-Meza, M., & Zhang, P. (2011). Can Big 4 versus Non-Big 4 Differences in Audit-Quality Proxies Be Attributed to Client Characteristics? *The Accounting Review*, 86(1), 259–286.
- Lennox, C.S. (1999). Audit Quality and Auditor Size: An Evaluation of Reputation and Deep Pockets Hypotheses. *Journal of Business Finance and Accounting*, 26(7–8), 779–805.
- Mahmood, S. (1998). *Corporate Governance and Business Ethics for SMEs in Developing Countries: Challenges and Way Forward*. Retrieved from <http://www.kantaji.com/files/companies/w111.pdf>
- Martins, R. A., & Salerno, M. S. (1999). *Performance measurement systems in SMEs: A Review for a research agenda*. Retrieved from <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1468-2370.2005.00105.x/full#b5>
- Van Caneghem, T., & Van Campenhout, G. (2012). Quantity and quality of information and SME financial structure. *Small Business Economics*, 39(2), 341–358.